

Seija Miettinen-Bellevergue

28.10.2019

VN/6013/2019
VN/6013/2019-PLM-3

Sisäministeriö

SM1922419, 00.01.05.00, SMDno-2019-813

Lausunto SM:n asetukseksi ulkoisista pelastussuunnitelmista

Sisäministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta SM-asetukseksi ulkoisista pelastussuunnitelmista (SM1922419, 00.01.05.00, SMDno-2019-813). Puolustusministeriö (PLM) kiittää mahdollisuudesta lausua asetusaluonnoksesta. Pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto on jo toimittanut asiaa koskevan oman lausuntonsa sisäministeriöön. Saman sisältöinen Pääesikunnan oikeudellisen osaston lausunto on myös tämän lausunnon liitteenä (VN/6013/2019-SAAP-4).

PLM ja puolustushallinto ovat tutustuneet asetusaluonnokseen ja kiinnittävät huomiota seuraaviin seikkoihin.

1. Yleistä

Asetusaluonnoksen 1 §:n soveltamisalan mukaan asetus koskee turvallisuusvelvoitteiden vaarallisia kemikaaleja käsittelevien ja varastoitavien tuotantolaitosten ulkoisia pelastussuunnitelmia ja suunnitelmien mukaisia harjoituksia sekä suunnitelmien ja harjoitusten toteutumisen valvontaa. Puolustushallinnon osalta asetuksen soveltamisalaan kuuluvat tuotantolaitokset, joissa käsitellään ja varastoidaan vaarallisia kemikaaleja sekä sotilasräjähteitä ja joiden tulee laatia kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) (kemikaaliturvallisuuslaki) 30 §:n mukainen turvallisuusvelvitys. Kemikaaliturvallisuuslain tarkoittama puolustushallinnon tuotantolaitosten valvonta kuuluu Pääesikunnan teknilliselle tarkastusosastolle (PETEKNTARKOS). Vastaavien siviilituotantolaitosten valvonta kuuluu Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle (TUKES). Pelastuslain (379/2011) 83 §:n mukaan Puolustusvoimat vastaa Puolustusvoimien salassa pidettävien kohteiden palotarkastuksista erityisluokittavissa kohteissa.

PLM kiinnittää huomiota perustelumistion otsikon Keskeiset muutosehdotukset (s. 2) kappaleen 5 tekstiin, jossa todetaan, että pelastuslaitoksen olisi otettava ulkoisesta pelastussuunnitelmasta tiedottaessaan huomioon mahdollinen TUKES:n kemikaaliturvallisuuslain 32 §:n nojalla tekemä päätös, että yleisölle annettavia tietoja voidaan rajoittaa perustellusti luottamuksellisista syistä. TUKES:n toimivalta rajoittaa yleisölle annettavia tietoja ei koske Puolustushallinnon tuotantolaitoksia, vaan niistä on säädetty kemikaaliturvallisuuslain 104 §:ssä. Puolustushallinnon tuotantolaitosten ulkoisiin pelastussuunnitelmiin liittyy tyypillisesti turvallisuusluokiteltua tietoa. PLM ehdottaakin perustelutekstiin lisättäväksi kemikaaliturvallisuuslain mukaisesti, että puolustushallinnon ulkoisen pelastussuunnitelman kuulemista ja tiedottamista voidaan rajoittaa, jos viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) (julkisuuslaki) 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) säädetty asiakirjan salassapitoa koskevat edellytykset täytyvät tai poikkeaminen on muutoin maanpuolustuksen luonteen tai erityistehtävien vuoksi välttämätöntä.

2. Yksityiskohtaiset huomiot

Asetusaluonnoksen 4 §:

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

Seija Miettinen-Bellevergue

28.10.2019

VN/6013/2019

VN/6013/2019-PLM-3

Asetusluonnoksen 4 §:ssä toiminnanharjoittajan on toimitettava pelastuslaitokselle ja aluehallintoviranomaiselle turvallisuus selvitys ja sisäinen pelastussuunnitelma ulkoisen pelastussuunnitelman laatimista varten tai päivittämistä varten. Nykyisen asetuksen (612/2015) 2 §:n 4 mom. kohdan 3) mukaan puolustushallinnon tuotantolaitoksen on toimitettava tiedot vain pelastuslaitokselle. PLM tiedusteleekin, onko tarkoituksenmukaista, että kaikki, laajatkin turvallisuus selvitykset ja sisäiset pelastussuunnitelmat toimitetaan myös aluehallintovirastolle (AVI)? Nykykäytännön mukaan puolustushallinto on toimittanut luettelon tuotantolaitoksistaan AVI:lle. Olisikin hyvä tietää, mitä tietoja AVI käytännössä tarvitsee? Lisäksi PLM pyytää kiinnittämään huomiota, että edellä mainitut puolustushallinnon tuotantolaitosten asiakirjat voivat olla turvallisuusluokiteltu jopa tasolle Salainen (STII). Jos pelastuslaitokselle ja AVI:lle on tarkoitus toimittaa kaikki, myös turvaluokitellut asiakirjat, tulisi näillä viranomaisilla olla näiden asiakirjojen toimittamiseen, käsittelyyn ja säilytykseen lakien ja asetusten mukaiset käytänteet ja säilytystilat. - PLM esittääkin, että asetustuonnoksen 4 §:n yhteydessä todettaisiin, mahdollisesti uudessa erillisessä momentissa, että puolustushallinnon toiminnanharjoittajan olisi toimitettava pelastusviranomaiselle ja AVI:lle turvallisuus selvityksestä ja sisäisestä pelastussuunnitelmasta tarvittavat tiedot ulkoisen pelastussuunnitelman laatimista varten ottaen huomioon julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 7 ja 10 kohdat. Tämän sisältöinen säännös löytyy kemikaaliturvallisuuslain 3 §:n 4 momentin nojalla puolustusministeriön vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta puolustushallinnossa annetun asetuksen (713/2017) 25 §:n 2 momentissa.

Asetusluonnoksen 6 §:

Valmisteluvaiheen kuulemiseen liittyen PLM pyytää kiinnittämään huomiota kemikaaliturvallisuuslain 104 d §:n tiedottamisesta ja kuulemisesta puolustushallinnossa koskevaan säännökseen. Puolustushallinnon tuotantolaitosten turvallisuus selvityksissä ja sisäisissä pelastussuunnitelmissa oleva tieto on usein julkisuuslain ja kansainvälisistä tietoturvaselvityksistä annetun lain (588/2004) alasta tai tiedottamisesta ja kuulemisesta poikkeaminen on muutoin maanpuolustuksen luonteen tai erityistehtävien vuoksi välttämätöntä. Tämä olisi hyvä tuoda esiin niin perusteluissa kuin myös itse säädöksessä.

Puolustushallinnon kannalta olisikin toivottavaa, että tämän asetuksen valmisteluvaiheen kuuleminen olisi yhtenevä kemikaaliturvallisuuslain 104 d §:n kanssa. Lisäksi PLM yhtyy Pääesikunnan esitykseen, jossa ulkoisen pelastussuunnitelman luonnoksen esillä pitämisen sijaan yleisölle tuotaisiin esille ulkoisen pelastussuunnitelman asiaankuuluvat tiedot.

PLM ehdottaakin 6 §:ään uutta momenttia, jossa puolustusvoimien tuotantolaitosten ulkoisen pelastussuunnitelman valmisteluvaiheen kuulemisessa poikettaisiin siten, että ulkoisen pelastussuunnitelman sijaan esille tuotaisiin tiedote, jossa olisi yleisön kannalta riittävät tiedot.

Asetusluonnoksen 8 §:

PLM yhtyy Pääesikunnan lausuntoon, jossa todetaan 8 §:ssä käytettyjen termien ”tieto”, ”tiedottaminen” ja ”suunnitelma” olevan epäselviä. Pykälän 7 momentissa mainittu ”suunnitelma” voisi olla pelastuslaitoksen ja toiminnanharjoittajan yhdessä laatima tiedote, joka ei luonnollisestikaan sisältäisi salassa pidettäväksi tai turvallisuusluokiteltuja tietoja. Tiedote olisi tarkoituksenmukaista olla sama kuin kemikaaliturvallisuuslaissa edellytetty tiedote, jota voitaisiin tarvittaessa täydentää.

PLM ehdottaakin, että puolustusvoimien tuotantolaitosten osalta pelastuslaitos ja toiminnanharjoittaja yhdessä laatisivat kemikaaliturvallisuuslain 31 §:n mukaisen julkisen tiedotteen, jolla vastattaisiin ulkoisesta pelastussuunnitelmasta tiedottamiseen.

Seija Miettinen-Bellevergue

28.10.2019

VN/6013/2019
VN/6013/2019-PLM-3

Turvallisuusjohtaja

Kai Knape

Yli-insinööri

Seija Miettinen-Bellevergue

Liitteet Pääesikunnan lausunto (VN/6013/2019-SAAP-4)

Jakelu Sisäministeriö

Tiedoksi

26.09.2019

AP16776
3253/00.00/2019

Puolustusministeriö

PL 31
00131 Helsinki

1. PLM ak VN/6013/2019-PLM-2, 12.9.2019 (AP15938)
2. PEOIKOS lausuntopyyntö AP16453/19.9.2019
3. PETEKNTARKOS lausunto AP15864, 24.9.2019

PÄÄESIKUNNAN LAUSUNTO LUONNOKSESTA SM:N ASETUKSEKSI ULKOISISTA PELASTUSSUUNNITELMISTA

Lausuntopyyntö

Puolustusministeriö on ensimmäisellä viiteasiakirjalla pyytänyt pääesikunnan lausuntoa sisäministeriön laatimasta luonnoksesta asetukseksi ulkoisista pelastussuunnitelmista. Asetuksella on tarkoitus korvata kokonaan voimassaoleva sisäministeriön asetus erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisesta pelastussuunnitelmasta (612/2015)

Pääesikunnan lausunto on valmisteltu pääesikunnan oikeudellisella osastolla, joka on pyytänyt asiassa lausunnon pääesikunnan logistiikkaosastolta, operatiiviselta osastolta ja teknilliseltä tarkastusosastolta. Teknillinen tarkastusosasto on toimittanut lausunnon oikeudellisen osaston käytettäväksi.

Lausunto

Pääesikunta toteaa lausuntonaan seuraavaa.

1. Asetusluonnoksen 4 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on toimitettava turvallisuus selvitys ja sisäinen pelastussuunnitelma pelastuslaitokselle ja aluehallintovirastolle.

Korvattavan asetuksen 2 §:n 4 momentin 3) mukaan puolustus hallinnon tuotantolaitosten osalta vastaava tiedon luovuttaminen tehdään vain pelastuslaitokselle, ja lisäksi kohta antaa selvityksen luovuttamisen sijasta mahdollisuuden toimittaa vain ne tiedot, jotka pelastuslaitos tarvitsee ulkoisen pelastussuunnitelman laatimista varten. Puolustusvoimien tuotantolaitosten turvallisuus selvitysten jotkut osat ovat turvaluokiteltuja julkisuuslain (621/1999) perusteella jopa suojaustasoon II asti.

Pääesikunnan saamien tietojen mukaan tämä on osaltaan luonut haasteen asiakirjojen luovuttamiselle ja niiden säilyttämiselle pelastusviranomaisella, jolloin kokonaisten asiakirjojen luovuttamisen osalta on riittänyt vain tarvittavien tietojen toimittaminen. Puolustusministeriön räjähteitä ja kemikaaleja koskevien asetusten (772/2009 ja 713/2017) mukaan puolustushallinnon turvallisuusselvityksiä ei toimiteta aluehallintoviranomaisille.

Puolustusministeriön asetus vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta puolustushallinnossa (713/2017) mukaan pelastussuunnitelmat toimitetaan puolustusvoimien palotarkastajalle, joka tarvittaessa voi pyytää lausuntoa pelastusviranomaiselta.

Puolustusministeriön asetus sotilasräjähteistä (772/2009) ei edellytä sisäisen pelastussuunnitelman toimittamista edelleen.

2. Asetusluonnoksen 8 §:ssä säädetään tiedottamisesta, joka hoidettaisiin pelastuslaitoksen ja toiminnanharjoittajan yhteistyönä laadittavalla ympäristöön jaettavalla tiedotteella. Pääesikunta esittää selvennettäväksi pysyvästi viranomaisen sivuilla esillä pidettävien tietojen osalta, tarkoitetaanko tässä yhteydessä em. tiedotteen sisältöä vai jotain muuta asiakirjaa. Lisäksi 8 §:n 7 momentissa käytetään esillä pidettävästä asiakirjasta termiä ”suunnitelma”, joka viittaisi kokonaisen ulkoisen pelastussuunnitelman esilläpitoon, joka ei tässä yhteydessä liene tarkoitus.

Pääesikunnan näkemyksen mukaan ympäristön tiedottamisen hoitaminen kokonaisuudessaan pelastuslaitoksen ja toiminnanharjoittajan yhteistyössä laatimalla tiedotteella selkeyttäisi asiaa. Sama tiedote olisi pysyvästi verkkosivuilla esillä pidettävä asiakirja. Toiminnanharjoittaja pääsisi täten vaikuttamaan omalta osaltaan siihen, että tiedotteen sisältöön ulkopuolisille annettaviksi tiedoiksi ei kirjattaisi esimerkiksi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päättämiä luottamuksellisiksi todettuja asioita tai vastaavasti puolustushallinnon osalta julkisuuslain perustella salassa pidettäväksi tiedoiksi luokiteltuja tietoja.

Täten asetuseruonnoksen 8 §:n viittaus suunnitelmaan ja salassa pidettäviin tietoihin ei pääesikunnan näkemyksen mukaan ole välttämättä tarpeen. Tiedote voisi olla myös sama, jolla hoidettaisiin kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) 31 §:ssä säädetty tiedottaminen.

3. Korvattavan asetuksen 6 §:n mukaan viranomaisten ovat velvollisia antamaan maaliskuun loppuun mennessä vuosittain aluehallintovirastolle tieto turvallisuusselvitystuotantolaitoksista. Asetuseruonnoksessa ei tätä velvoitetta enää ole. Tätä perustel-

laan asetusmuistiossa sillä, että aluehallintoviranomainen pitää itse yllä tilannekuvaa toimitettujen turvallisuus selvitysten perusteella. Puolustusvoimien tuotantolaitosten osalta tähän sääntökseen vaikuttaa edellä kohdassa 1 käsitelty tietojen toimittamista koskeva sääntely.

4. Asetusluonnoksen 6 §:ssä säädetään ulkoisen pelastussuunnitelman kuuluttamisesta valmisteluvaiheessa. Pykälässä viitataan kemikaaliturvallisuuslain tarkoittamaan lupahakemuksesta tiedottamiseen ja kuuluttamiseen. Kemikaaliturvallisuuslain 104 d §:n mukaan puolustusvoimien tuotantolaitosten osalta lupahakemuksista tiedottamisesta ja kuuluttamisesta voidaan poiketa mm. turvaluokitellun tiedon perusteella. Tätä säännöstä on sovellettu poikkeuksetta, jolloin puolustusvoimien tuotantolaitosten hakemuksista ei ole julkisesti tiedotettu eikä kuulutettu.

Pääesikunta esittää harkittavaksi, onko tarpeen pitää esillä pelastussuunnitelman luonnosta, vai olisiko tarkoituksenmukaisempaa tuoda esille vain yleisön kannalta relevantit tiedot. Tällöin myös kyseisessä pykälässä olevaa säännöstä salassa pidettävän tiedon osalta olisi helpompi noudattaa mm. puolustushallinnon tuotantolaitosten osalta.

Asiaa oikeudellisella osastolla hoitaa sotilaslakimies Erik Jokinen, p.0299500820.

Pääesikunnan päällikkö
Kenraaliluutnantti

Eero Pyötsiä

Puolustusvoimien asessori
Varatuomari, OTL

Tuija Sundberg

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

LIITTEET

JAKELU

TIEDOKSI

PE TEKNTARKOS